



CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 758 Din 13.10.2021

Dosar nr.: 499/2020

Petiția nr.: 4151/10.10.2020

Petent:

Reclamați:

Obiect: Îngrădirea dreptului la educație și demnitate. Criterii CES și categorie socială
Petentul susține că fiul său, adoptat și diagnosticat cu CES, a fost respins încă de la admiterea în Liceul de Arte Dimitrie Cuclin de către diriginte, de către directorul unității și două doamne profesoare. Petentul susține că dirigintele "i-a sugerat" să-l mute pe elev, altfel îl va lăsa repetent, a tergiversat completarea unui raport indispensabil pentru obținerea unui nou certificat CES, l-a notat cu nota 2 la purtare, iar profesoarele reclamate l-au notat cu media 5 la materiile de specialitate, astfel elevul se află în situația în care trebuie să fie mutat la o altă specialitate sau unitate de învățământ. De asemenea, petentul consideră că notele slabe obținute la materiile biologie, modelaj, engleză și matematică nu reflectă corect nivelul cunoștințelor minorului și solicită reevaluarea elevului.

Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. cu domiciliul de corespondența la Liceul de Arte "Dimitrie Cuclin – Galați, str. Domnescă, nr. 97-99, jud. Galați"

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

4. Părțile au fost citate pentru data de 16.03.2021 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

5. La termen a fost prezent petentul. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților



Sușinerile petentului

6. Petentul susține că fii săi sunt frați biologici, adoptați împreună de către acesta și familia sa la sfârșitul anului 2015, ambii copii trăind într-un centru din București unde au suferit traume emoționale foarte mari. Fiul cel mare, care a avut grijă și de fratele său mai mic cu 2 ani, a rămas cu tulburări negative de comportament în sensul în care deranjează orele, răspunde neadecvat, prezintă lipsă de respect față de adulți și are dificultăți de învățare (citit, scris, calcul matematic).

Potentul arată că în anul școlar 2018-2019 minorul a fost diagnosticat cu CES, iar după finalizarea clasei a IV-a, a susținut o probă de aptitudini, fiind admis la Liceul de Arte Dimitrie Cuclin.

7. Petentul susține că, împreună cu psihologul copilului, au decis să arate problemele minorului conducerii școlii și dirigintei la momentul oportun, având în vedere etapa dificilă prin care trece orice copil la schimbarea colectivului. Din păcate, minorul a avut un comportament inadecvat, iar petentul susține că a fost nevoit să-i explice situația dirigintei.

Potentul susține că, din acel moment, dirigintele a refuzat să coopereze, ba, mai mult, a solicitat imperativ mutarea elevului din școală, fără să ia nicio măsură de integrare a acestuia în colectiv.

Pentru că certificatul minorului de diagnostic CES a expirat, petentul susține că a reluat demersurile pentru reînnoirea acestuia, însă s-a lovit de lipsa de cooperare a dirigintei, acesta refuzând în primă fază să completeze raportul indispensabil obținerii certificatului, solicitând completarea la școala anterioară. Potentul susține că, consecința acestor tergiversări a rezidat în faptul că elevul a fost lăsat coregent la 4 amterii, inclusiv la matiera dirigintei (biologia), și, mai mult, din cauza absențelor a fost notat cu nota 2 la purtare.

Potentul mai arată că elevul a mers însoțit de psiholog la școală, așa cum a cerut conducerea, că a solicitat dirigintei ca profesorii să-i trimită temele fiului său, însă directorul unității nu a fost de acord. Mai mult, majoritatea profesorilor nu au fost de acord nici cu planul de măsuri alcătuit de psiholog.

8. Potentul susține că la ora de specialitate, desen, unde i se spunea mereu să se ducă acasă că nu va primi absență, a primit media 5, iar la specialitate, modelaj, tot media 5. În acest sens, petentul susține că în ultimele 3 săptămâni din semestrul I, profesoara a lipsit iar copiii au fost supravegheați de o altă profesoară care a făcut poze după lucrările copiilor. Deși a lucrat în aceste săptămâni, profesoara nu a ținut cont de pozele trimise și i-a încheiat media 4 pe primul trimestru.

9. Potentul susține că dirigintele a format un dosar cu declarațiile elevilor și profesorilor deranjați de elevul

Având în vedere cele de mai sus, petentul susține că reclamații, în special dirigintele clasei, nu a întreprins nicio măsură de integrare a elevului, unica preocupare a acestora fiind să scape de el.

Potentul arată că pe perioada pandemiei, s-a comportat foarte bine, a participat la orele on-line, și-a făcut temele date de profesori, în special la desen și modelaj, a primit aprecieri de la ceilalți profesori, mai puțin de la doamnele profesoare

reclamate care au avut intenția vadită de a-l marginaliza și, în final, de a-l exclude din colectiv. În acest sens, petentul arată că la liceele vocaționale, la probele de specialitate elevii trebuie să obțină minim nota 6 pentru a promova.

10. Petentul solicită CNCD să constate și să sancționeze fapta de discriminare săvârșită împotriva minorului, să solicite reclamanților publicarea în mass-media a unui rezumat din hotărârea prin care se constată discriminarea, să dispună măsurile legale pentru evaluarea corectă a elevului și solicită daune morale, în valoare de 150000 Euro, bani pe care să-i doneze unei asociații pentru susținerea copiilor cu CES.

Sușinerile reclamatului

11. Reclamatul susține că la disciplinele de specialitate, la sfârșitul cursurilor didactice, elevii pot fi declarați promovați, cu situația neîncheiată sau necorespunzătoare în ultimul caz neexistând posibilitatea reexaminării, elevii fiind obligați să se transfere la alte specialități sau alte unități de învățământ.

De asemenea, reclamatul susține că, începând cu data de 09.01.2021, nu mai îndeplinește funcția de director.

Sușinerile reclamatului

12. Reclamatul susține că la începutul anului școlar, părinții minorului nu au anunțat că acesta deține un certificat CES (cerințe educaționale speciale), profesorii considerându-l un elev normal.

Deoarece copilul deranja orele, era agresiv în exprimare și comportament, reclamatul susține că s-a decis în Consiliul clasei și în comitetul de părinți al clasei a Va-B ca elevul să vină însoțit la școală de către o persoană competentă.

Reclamatul susține că, în general, însoțitorul minorului nu a reușit să monitorizeze eficient activitatea acestuia, care continua să deranjeze orele, elevii și profesorii.

Astfel, acesta arată că părinții celorlalți copii au reclamat comportamentul lui Ștefan și au solicitat realizarea unui climat educațional favorabil pentru toți elevii clasei.

13. Cu privire la obținerea certificatului CES, reclamatul arată că fișa psihopedagogică din anul școlar anterior trebuia completată de către Școala Gimnazială nr. 16 Galați. Reclamatul susține că părinții au adus târziu fișa psihopedagogică și nu au urmărit mersul dosarului la CJRAE astfel încât certificatul a ajuns la liceu în vacanța intersemestrială.

14. Cu privire la activitatea școlară pe sem.I, dirigintele reclamat susține că elevul nu era atent la lecții, se juca în timpul orelor, cânta, uneori ieșea din clasă fără aprobarea profesorului sau a însoțitorului. De multe ori venea cu lecțiile nefăcute și din acest motiv s-au adunat multe lacune în procesul de învățare a acestuia, rămânând corigent la 4 materii.

Reclamatul mai susține că a informat părinții despre absențele copilului, la fiecare ședință cu părinții.

De asemenea, reclamatul susține că, în scopul îmbunătățirii climatului educațional în clasă și integrarea elevului, a solicitat sprijin de la CRJAE, urmând ca elevul să fie monitorizat de o comisie din cadrul Centrului, însă a început pandemia iar

monitorizarea nu a mai avut loc.

15. Reclamatul susține că din semestrul al II-lea, orele desfășurându-se on-line, activitatea școlară a lui s-a îmbubătățit, acesta promovând la toate materiile, inclusiv la purtare.

Sușținerile reclamatei

16. Reclamata, profesoară de modelaj, susține că nu a fost informată despre faptul că elevul este un elev cu cerințe educaționale speciale și, cu toate acestea l-a abordat exact ca și pe ceilalți copii din clasă, fără discriminare.

Reclamata susține că a aflat despre situația lui când a început să vină la școală însoțit de psiholog, iar înștiințarea CRJAE nr. 2336/20.12.2019 a ajuns la Liceu în data de 08.01.2020.

Reclamata susține că pentru a-i capta atenția și a-l calma, i-a permis elevului, la sfatul psihologului, să asculte muzică în căști, deși acesta repeta cu voce tare ce asculta și deranja ora.

17. Reclamata arată că modelajul este o disciplină preponderent practică, aplicativă, pentru formarea de priceperi și deprinderi, pentru dezvoltarea capacităților de observare și redare a formelor în volum, în tridimensional, unde toate temele sunt realizate prin modelarea lutului pe planșetă cu instrumente de lucru specifice. Pe parcursul semestrului I elevul nu reușea să finalizeze nicio lucrare.

În semestrul al II-lea, reclamata susține că a predat on-line, la început pe platforma Edmodo, apoi pe Google Classroom și Whatsapp.

De asemenea, reclamata susține că nu l-a discriminat pe elev, acesta a fost evaluat strict pe baza temelor on-line pentru respectarea cerințelor și competențelor specifice temei date.

18. Nu în ultimul rând, reclamata susține că la nivelul Liceului de Arte Dimitrie Cuclin nu au fost mulți elevi cu cerințe speciale, însă cel despre care are informații a terminat cu bine clasa a VIII-a la specialitate muzică-instrument, fiind integrat în cadrul colectivului de elevi, fără discriminare.

Sușținerile reclamatei

19. Reclamata, profesoară de desen, susține că nu a fost informată despre situația elevului, iar la orele de desen acesta nu avea răbdare, manifesta lipsă de concentrare, nervozitate.

Reclamata susține că, potrivit metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea copiilor cu grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, fiecare copil reprezintă un caz aparte și trebuie tratat ca atare. Pentru fiecare elev se întocmește un plan personalizat, împreună cu familia sa, cu terapeuții cu care lucrează și cu cadrele didactice. Ori, în lipsa informării de către părinți, cadrele didactice nu pot fi acuzate de discriminare.

Reclamata susține că, în cursul anului școlar, elevul avea în fiecare luni a săptămânii 6 ore de specialitate, de la 8-10 pictură, de la 10-12 modelaj, de la 12-14 desen. Astfel că elevul, după primele 4 ore, își pierde interesul, devenea obosit, nervos și începea să deranjeze elevii și profesorii din clasă. Reclamata susține că elevul nu

reuşea să finalizeze o lucrare.

Reclamata arată că desenul este o disciplină principală de specialitate, probă la examenul de aptitudini, alături de pictură pentru clasa a 9-a.

20. În semestrul al II-lea, reclamata susţine că temele elevului au fost adaptate noilor cerinţe specifice pentru predarea on-line, iar notele obţinute arată clar evaluarea lucrărilor postate de elev cu respectarea cerinţelor temei.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

21. Constituția României:

- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:**“(1) *Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*

(2) *Nimeni nu este mai presus de lege. (...)*”

- **Art. 52 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică**“(1) *Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.*

(2) *Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică. (...)*”

- **Art. 53 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți**“(1) *Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.*

(2) *Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.*”

22. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Articolul 2 alin. 1: ”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.” –

Articolul 2 alin. (1): ”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice

deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

- (4): “Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.

- (5): “Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”

Articolul 11 (1) „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză”.

- (2) „Prevederile alin. (1) se aplică tuturor fazelor sau etapelor din sistemul educațional, inclusiv la admiterea sau la înscrierea în unitățile ori instituțiile de învățământ și la evaluarea ori examinarea cunoștințelor”.

- (4) „Prevederile alin. (1)-(3) nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului unității ori instituției de învățământ de a refuza înscrierea sau admiterea unei persoane ale cărei cunoștințe ori rezultate anterioare nu corespund standardelor sau condițiilor de înscriere cerute pentru accesul în instituția respectivă, atât timp cât refuzul nu este determinat de apartenența persoanei în cauză la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a acesteia”.

23. Legea educației naționale nr. 1 din 5 ianuarie 2011

Articolul 2 alin. (4) “Statul asigură cetățenilor României drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare”.

Articolul 3 lit. a) “Principiile care guvernează învățământul preuniversitar și superior, precum și învățarea pe tot parcursul vieții din România sunt:
a) principiul echității - în baza căruia accesul la învățare se realizează fără discriminare”;

23. ORDIN Nr. 1985/1305/5805/2016 din 4 octombrie 2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale special

Art. 5 lit c) cerințele educaționale speciale reprezintă necesități educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe/afectări sau dizabilități sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă (medicală, socială, educațională etc.).

Art. 39 (1) Orientarea școlară și profesională se realizează cu prioritate către educația incluzivă, respectiv în unități de învățământ de masă, în acord cu tratatele internaționale la care România este parte. **(2)** În vederea promovării reale a educației incluzive, în cadrul evaluării educaționale se integrează și nevoia de sprijin în acest sens pentru fiecare copil cu dizabilități și/sau CES care frecventează unități din învățământul de masă. **(3)** Măsurile de sprijin vizează atât prevenirea și combaterea barierelor de atitudine, cât și a barierelor de mediu prin adaptarea rezonabilă a unității de învățământ în care învață copilul. Măsurile de sprijin sunt prevăzute la art. 63 și sunt incluse în planul de abilitare-reabilitare, respectiv planul de servicii individualizat.

(4) ISJ/ISMB informează directorii unităților de învățământ de pe raza unității administrativ-teritoriale cu privire la fișele care rezultă în urma evaluării educaționale/psihoeucaționale în maximum 30 de zile de la publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 64 (1) Fiecare unitate de învățământ în care se află copii cu dizabilități și/sau CES include în regulamentul de organizare și funcționare proceduri privind aprobarea prezenței facilitatorilor în unitatea de învățământ, precum și modul de organizare a activității acestora, acestea fiind prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar. **(2)** Facilitatorul menționat la art. 63 alin. (2) lit. d) poate fi unul dintre părinți, asistentul personal, pentru copiii cu grad de handicap grav, o persoană numită de părinți față de care copilul are dezvoltată o relație de atașament sau un specialist recomandat de părinți/reprezentantul legal. **(3)** Numirea de către părinți/reprezentantul legal a unui facilitator se face în urma includerii acestuia în planul de abilitare-reabilitare, respectiv planul de servicii psihoeucaționale. Includerea facilitatorului în plan se face fie la solicitarea părinților/reprezentantului legal, fie la recomandarea unui profesionist, cu acordul părinților/reprezentantului legal.

Principiile de analiză

24. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un **tratament egal**,*

- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat*”.

25. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

26. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la speță

27. Pe cale de excepție, în conformitate cu dispozițiile **art. 63** din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor, care prevăd „(1) *Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției*”,

Astfel, Colegiul director urmează să admită excepția de necompetență a Consiliului, invocată din oficiu, cu privire la acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare. În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 27 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, instanța competentă să soluționeze cererile pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare este judecătoria sau tribunalul, după caz, ca instanțe de drept civil, în raport cu obiectul investiției și valoarea acestuia, cu excepția cererilor în care discriminarea a survenit în contextul unor raporturi juridice guvernate de legi speciale și în care protecția drepturilor subiective se realizează în fața unor jurisdicții speciale, cazuri în care cererile vor fi judecate de aceste instanțe, potrivit dispozițiilor legale speciale” (RIL - Decizia nr. 10).

28. În fapt, Colegiul Director reține o reticetă/pasivitate/neimplicare/indiferență a cadrelor didactice în procedul de integrare a elevului diagnosticat cu CES.

29. În drept, Colegiul C.N.C.D. se raportează la prevederile art. 2 alin. 1 din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, conform cărora discriminarea reprezintă “orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are

ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

De asemenea, Colegiul director se raportează la prevederile art. **2 alin 4** din OG nr. 137/2000 și consideră că reclamații au încălcat prevederile arătate mai sus din următoarele considerente:

- **(4):** *“Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.*

30. Lund act de susțineri și de actele depuse la dosar, Colegiul director reține că, în data de 24 sept 2019, a avut loc ședința cu părinții, în care s-a discutat situația elevului. Anul școlar 2019-2020 a început în data de 9 septembrie. Practic, cadrele didactice știau despre situația elevului din primele 2 săptămâni de școală. Susținerile profesoarelor reclamate, conform cărora nu au știut de situația elevului, nu este conformă cu realitatea. Statistic vorbind, nu sunt mulți copii cu CES într-o singură unitate de învățământ și, cu siguranță, acest aspect nu este *“uitat”* în discuțiile colegiale dintre cadrele didactice.

În ceea ce privește inversarea sarcinii probei, Curtea Europeană de Justiție a arătat că în cazurile de discriminare, în situația în care persoana care se consideră discriminată, ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte pe baza unui criteriu interzis, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină persoanei acuzate de discriminare, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, reclamatul (pârâtul) ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind, prin orice mijloc legal, în special, că tratamentul aplicat persoanei care se consideră discriminată este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe baza unui criteriu interzis.

Colegiul director constată că reclamații nu au depus nici măcar un act care să ateste modalitatea prin care au încercat să ajute la integrarea elevului, ci s-au limitat doar la depunerea unor *“probe”* ce constau în declarațiile părinților nemulțumiți de comportamentul elevului diagnosticat cu CES.

Întâlnirea cu CJRAE a avut loc înainte de pandemie, după primul semestru. Prima întâlnire cu părinții pentru a le face cunoscută obligația acestora de integrare a copilului a avut loc în 30.01.2020. Aceste aspecte denotă, în opinia Colegiului director, lipsa implicării cadrelor didactice la integrarea elevului.

De asemenea, reclamații nu au înțeles să răstoare sarcina probei prin comparația cu alt/alți elevi cu CES care au învățat la această unitate. Din acest punct de vedere, Colegiul reține faptul că reclamata a înțeles să se apere susținând că, la nivelul instituției de învățământ, au mai fost elevi cu CES iar unul dintre acești copii a terminat cu bine gimnaziul.

Așa cum se arată mai sus, potrivit **Art. 64 (1)** din **ORDIN Nr. 1985/1305/5805/2016**

din 4 octombrie 2016 *“Fiecare unitate de învățământ în care se află copii cu dizabilități și/sau CES include în regulamentul de organizare și funcționare proceduri privind aprobarea prezenței facilitatorilor în unitatea de învățământ, precum și modul de organizare a activității acestora, acestea fiind prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar”.*

Conducerea unității de învățământ nu a probat acest aspect, se limitează doar la a declara că s-a încercat dar nu s-a reușit.

Nici cele două profesoare nu au răsturnat sarcina probei (mesaje, calificări, încurajări). La alte materii, profesorii l-au felicitat pe, l-au încurajat și îndrumat (vezi schimbul de mesaje cu profesoara, , și alții). Cele două doamne de specialitate, desen și modelaj, nu au răspuns elevului la mesaje și teme. În schimb, reclamata a răspuns altor elevi (, ,).

De asemenea, dirigintele nu probează faptul că a notificat părintele cu privire la primele 10-20 de absențe ale elevului, ci depune la dosar adresa nr. 140/27.01.2020 prin care notifică părinții despre acumularea unui număr de 100 de absențe, lucru care a condus, conform regulamentului, la scăderea notei la purtare (nota 2).

Colegiul director reține, chiar din susținerile reclamațiilor, faptul că elevul a reușit să-și facă temele acasă pe perioada pandemiei. Întrebarea care se impune în acest context este: de ce în primul trimestru, când se presupune că dascălii îl pot ajuta și încuraja, copilul nu a dat randamentul din perioada în care școala s-a desfășurat on-line?

31. Având în vedere aspectele de mai sus, Colegiul director constată că atitudinea pasivă a directorului unității, a dirigintelui și a celor două profesoare de specialitate nu au condus la măsuri pozitive în procesul de integrare a elevului diagnosticat cu CES. Din contra, această atitudine de negare și pasivitate au dus la dezorientarea copilului, mai mult decât era nevoie.

Colegiul director a luat act și de caracterizarea educațională făcută copilului și în care se specifică foarte clar faptul că elevul reacționează pozitiv la recompense, laudă, motivație socială și prezintă interes pentru anumite activități și persoane.

Poate dacă aceste cadre didactice arătau mi mult interes și implicare, și atitudinea elevului era pe măsură.

32. Raportat la prevederile și argumentele de mai sus, Colegiul director constată că în speță se încalcă prevederile art. 2 alin 4 coroborat cu prevederile art. 11 alin. 1 și 2 din OG nr. 137/2000, cu toate modificările ulterioare.

De asemenea, Colegiul director recomandă conducerii unității de învățământ elaborarea unui plan care să cuprindă norme/proceduri prin care toți participanții la actul educațional (cadre didactice, elevii cu CES, părinți) să aibă toate informațiile necesare desfășurării activității școlare în condiții de egalitate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele reprezintă discriminare, conform art. 2 alin 4 coroborat cu art. 11 alin 1 și 2 din OG nr. 137/2000 cu modificările ulterioare;
2. Sancționează reclamații cu avertisment, potrivit art. 5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. O copie a hotărârii se va transmite părților

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 13.10.2021 au fost: DIACONU ADRIAN- Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiului director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 27 octombrie 2021

Redactat și motivat de A.P.G. și H.G

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.